

Història cotonera amb noms i cognoms

Assaig

La saga dels cotoners catalans

Francesc Cabana
Proa, Barcelona, 2006

Lluís Martínez

Fa menys de cent anys, la producció de fil de cotó de Catalunya gairebé triplicava la de Suïssa, gairebé doblava la de Bèlgica i deixava enrere la d'Holanda, Suècia, Portugal i Finlàndia. És admirable que un país sense Estat tingués una indústria cotonera tan potent. Més encara, tenint en compte que Catalunya no tenia carbó de qualitat, l'energia hidràulica era escassa i el govern espanyol desconfiava dels emprenedors. La clau de l'èxit va ser la feina dura.

Aquesta és una de les dades que Francesc Cabana, historiador, periodista i col·laborador de les pàgines d'economia del diari AVUI, exposa en el seu últim llibre, dedicat a les famílies que van fer possible aquesta indústria, que en ocasions va arribar a aportar un 47 per cent de la riquesa de Catalunya.

El llibre, de 359 pàgines comptant els índexs i la bibliografia, té dos eixos: d'una banda, una panoràmica general de la indústria cotonera. De l'altra, els actors que van fer possible el seu naixement, creixement i decadència. L'estructura es va repetint als diversos capítols de l'obra: l'aparició de la indústria, el període de la Primera Guerra Mundial (i el gran desgavell econòmic que la va seguir), la Dictadura de Primo de Rivera, la



L'historiador i periodista Francesc Cabana. FRANCESC MELCION

República, la Guerra Civil, la Dictadura franquista, la Transició i l'actualitat.

Al llibre hi trobem ben explicat, amb un llenguatge clar i directe, però exacte, per què la indústria cotonera catalana va ser la que va ser, per què es va desenvolupar en algunes comarques i no en d'altres, i quins són els avatars pels quals va passar. Llegir la història d'aquesta indústria i dels seus emprenedors és com llegir la història de Catalunya.

Una part interessant dels capítols és la identificació de les persones i les famílies que van donar origen a la indústria. Assistim al naixement de sagues que després han desaparegut o han canviat de negoci. Veiem com alguns industrials van ser substituïts pels seus empleats.

Amb la lectura de la història de les famílies i dels cognoms és fàcil fer-se una idea exacta de com van anar les

coses. I també hi trobem fets curiosos, com ara que, durant un llarg període, el Barça va estar en mans dels cotoners.

Al darrere d'aquest llibre hi ha milers d'hores de feina meticulosa, d'hemeroteca i de biblioteques, però també el coneixement personal de l'autor amb els descendents d'aquests sagues. Alguns personatges, explica l'autor, són dignes d'una novel·la. Segur que tindria èxit.



Sánchez Llibre a la presentació de l'assaig. XAVIER BERTRAL

Política catalana en directe

Assaig

Les veritats de l'Estatut. Allò que no s'ha publicat al diari de sessions
Josep Sánchez Llibre

L'Esfera dels Llibres
Barcelona, 2006

Xavier Filella

Una enorme franquesa i un llenguatge planer són les claus que han fet possible que *Les veritats de l'Estatut* sigui, des de fa setmanes, un dels llibres d'assaig més venuts al nostre país. L'autor, el diputat democristià Josep Sánchez Llibre, va ser un dels negociadors de CiU en aquell procés i coneix de primera mà el reguitzell de reunions, unes de secretes i altres de publicades, que van conduir a l'acord que el 21 de febrer del 2006 van segellar José Luis Rodríguez Zapatero i Artur Mas.

El gruix del volum l'ocupa un minuciós dietari, escrit a un ritme trepidant, d'aquelles tenses setmanes, que recrea, dia rere dia, els acords i les desavinences que van marcar el desenvolupament de la negociació. La crònica de Sánchez Llibre ens permet conèixer mil i un detalls d'aquell procés, que ara, un cop aprovat l'Estatut i defi-

nit el nou govern, podem valorar en tot el seu sentit.

L'obra abasta qüestions tan diverses, però sempre de primera plana, com ara les reiterades controvèrsies entre Convergència i Unió; l'opció d'en Zapatero per Mas ("tria CiU, no tria ERC"); la reticència d'Alfonso Guerra davant el procés ("no hay ningún partido en España, ni el PSOE, que defienda el Estado"); l'interès dels empresaris per un acord entre CiU i PSOE; el sí d'entrada d'Unió a l'Estatut i l'opció pel no que Convergència va valorar fins al darrer moment; el judici polític sobre el paper d'Esquerra ("el que ERC ha intentat és fer de CiU"); i, en un pla més personal, l'admiració que Sánchez Llibre té per Duran –un dels homenots de l'Estatut– i per Zapatero ("Them de començar a analitzar com a estadista").

Certament, les veritats que es transcriuen en aquest llibre són tan sols una part de la veritat, però, tot i així, les explicacions que aporta Sánchez Llibre em semblen prou valuoses per ser considerades un petit pas per afrontar la creixent separació que s'esmuny entre la ciutadania i una classe política que, massa sovint, sembla no tenir altre objectiu que l'assalt al poder.

El paradís perdut

Poesia

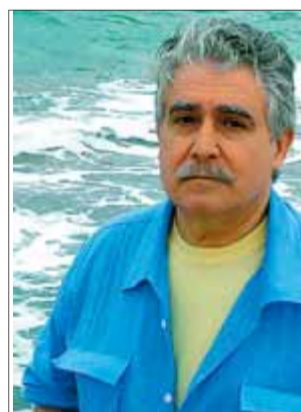
Kosambi, el narrador

Josep-Ramon Bach
Proa, Barcelona, 2006

Josep Maria Ripoll

Molt a grans trets, es podria veure l'evolució poètica de Josep-Ramon Bach (Sabadell, 1946) com un procés cap a una obertura progressiva a l'exterior. Tan-

cant una primera etapa vinculada a l'editorial Llibres del Mall, el recull *Trànsfuga de la llum* (1985) ja apuntava cap a una reconciliació entre el poeta i el seu entorn; però no és fins a *L'ocell imperfecte* (1996) quan aquesta afirmació vitalista pren la forma de l'acostament a les cultures exòtiques i de la nostàlgia d'un cert paradís perdut. A partir d'aquí se succeiran obres com ara *Viatge al cor de Li Bo* i *Ploma blanca*, re-



Josep-Ramon Bach. SP

creacions personals del més mític dels poetes xinesos i de la poesia oral africana, respectivament. Val a dir que ja a *L'ocell imperfecte* Bach s'havia servit de Kosambi, el narrador que s'interposa entre el jo poètic i el lector, per tal de desvelar-nos els secrets d'uns universos que ens poden semblar llunyans però que, en realitat, responen al desig de puresa i al gust pel misteri inherents al gust per les cultures africanes o

orientals tan present en la literatura occidental, com a mínim, des dels romàntics.

En aquest cas, ens trobem amb un bell conjunt de breus poemes en prosa agrupats en tres apartats i un text final. Els mateixos títols d'aquestes quatre parts –*Diluvi de lluna*, *Mirall amb lluna*, *Els jardins del príncep Umar* i *Invitació al paradís*– ens donen una idea del lirisme de l'obra. Val a dir, però, que l'obra de Bach –i en això és

plenament unitària– sempre ha optat per la síntesi extrema, la brevetat i la concisió, enfront de l'adjectivació fastuosa o, simplement, la paraula sobrera. Per això els seus textos –que, dintre de la forma genèrica del poema en prosa, adopten forma de diàlegs, monòlegs o narracions condensades– s'apropen més a l'apòleg, precís i unitari, que no pas a les meres expansions líriques, disperses per definició.